

sig? Hvordan har Sveriges afstemningsmønster været i FN, når enten USA eller Sovjetunionen bragte direkte modsætningsforhold til behandling i denne organisation? Sådanne spørgsmål stilles slet ikke. Der stilles i det hele taget ikke spørgsmål til den officielle svenske udlægning af svensk udenrigspolitik.

Dette udelukker ikke, at der såvel i fremstillingen som i dokumenterne findes en del værdifuldt materiale. Men man tvinges ved gennemlæsningen af begge dele til at overveje betimeligheden af at ville undersøge et enkelt lands udenrigspolitik uden i nøje sammenhæng med hele det internationale miljø, som dets udenrigspolitik er afhængig af og søger at påvirke i en for det selv gunstig retning.

Nils Andrén skriver s. 83, at »Forskning och analys av den internationella maktbalansens struktur betraktas därför som en angelägen förutsättning för fortsatta insatser«. Hvis der hermed, som man fristes til at tro, menes indsatser for at give Sverige yderligere profil i international politik eller videregive det indtryk af svensk udenrigspolitik, som det naturligt må være i den svenske regerings interesse at bibringe befolkning og omverden, kan man godt forfalde til lidt mistrøstige spekulationer om en sådan forsknings og analyses erkendelsesmæssige værdi. En ukritisk forskning, der på deres pålydende godtager de forsikringer om ædel indsats til gennemførelsen af alment accepterede og derfor indholdsløse normer, som enhver regering må give udtryk for at stræbe imod, kan naturligvis opnå regeringens og magthavernes gunst i form af både bevillinger og lydørhed. Men dens bidrag til vor erkendelse af eller indsigt i den udenrigspolitiske eller internationalt politiske problematik er af meget tvivlsom værdi.

Denne bog lever ikke op til de forventninger, man med rette kunne nære til en svensk behandling af et emne, som der findes så værdifulde og efterstræbelsværdige traditioner for i svensk forskning. Det ville være sørgeligt, om bøger som denne skulle kunne tages som udtryk for, at de politiske fag – statskundskab og international politik – bedst trives med et nationalt engagement, som det har taget historikere generationer at søge at frigøre sig fra.

OLE KARUP PEDERSEN

KURT MARKO: Sowjethistoriker zwischen Ideologie und Wissenschaft. Aspekte der sowjetrussischen Wissenschaftspolitik seit Stalins Tod, 1953–1963. Abhandlungen des Bundesinstituts zur Erforschung des Marxismus-Leninismus (Institut für Sowjetologie) Band VII. Köln, Verlag Wissenschaft und Politik, 1964. 108 sider. 22 DM.

Det hører til trivialiteterne at slå fast, at historien i Sovjetunionen er underordnet politiske hensyn i et omfang, som vi hos os ikke anser for tilladeligt, men at det i hvert fald ikke længere er helt så slemt, som det var under Stalin. Når dette er sagt, må det vist desværre også slås fast, at Kurt Marko i sin bog om sovjethistorikernes problemer efter Stalins død ikke bevæger sig ret langt ud over trivialiteterne.

Hvis den, der i forvejen er fortrolig med emnet, ikke vil finde væsentlige nye oplysninger eller nye synspunkter i bogen, så er den dog på den anden side nyttig som en omhyggelig materialesamling, i hvis rigelige noteapparat man vil finde snart sagt al relevant litteratur om emnet ført op – vestlig så vel som sovjetisk. Der er heller ingen tvivl om, at bogens referater vil kunne tjene som en indførelse i emnets problematik.

Samtidig bør det dog ikke skjules, at forfatteren benytter sig af en så kringlevridende stil, som kun mange års ihærdige studier af den dialektiske materialisme kan inspirere til. Klarhed, endsige afklaring, savnes. Og det gør naturligvis bogen mindre anvendelig som introduktion. Når det kommer til stykket, har forfatteren sat sig mellem to stole med det resultat, at både den forudsætningsløse og den velforberejede læser må føle sig lidt snydt.

Der er formentlig to årsager til at Marko ikke har haft held til at sige noget nyt i sagen. Den første er, at han ikke konsekvent har skelnet mellem historieforskning, historieskrivning og historieundervisning. Den politisk-ideologiske binding af historien tiltager i takt med disse tre ords nævnelse, og selv om undervisningen endnu nærmest har karakter af ideologisk mobilisering, så er det tydeligt, at forskningen i stigende grad har kunnet lade sig afmønstre fra den tvungne værnepligt.

Den anden årsag er, at Marko – trods udpræget hang til filosofisk sprogbrug – kun i ringe omfang har gjort sig den ulejlighed at analysere og definere de ideologiske begreber, som spiller en så stor rolle for sovjethistorien og overhovedet for samfundsvidenskaberne i Sovjetunionen. Havde han gjort det, kunne man have haft en bog, som bragte os nærmere ind på livet af sovjethistorikernes miljø og måske gav os en del stof til eftertanke. Men den bog må vi foreløbig vente på.

BJARNE NØRRETRANDERS

SVEN ALLARD: Ryskt utspel i Wien. Forord af Bruno Kreisky. Stockholm, P. A. Norstedt & Söners förlag, 1965. 304 sider. Illustreret. 39 sv. kr. Bogen er i 1966 udkommet i tysk oversættelse.

Den svenske ambassadør Sven Allard har sat sig høje mål med sin bog »Ryskt utspel i Wien«. Den prætenderer at være et forsøg på en analyse af den sovjetiske udenrigspolitik, som skal afdække *målet* for denne politik og den skiftende anvendte taktik. Fremstillingen er centreret omkring begivenhederne i 1955, som førte frem til underskrivelsen af statstraktaten med Østrig, der gav dette land sin fulde selvstændighed og medførte besættelsestroppersnes tilbagetrækning. Men samtidig er bogen en højtstående diplomats erindringer, dels fra et længere efterkrigstidsophold i en række østeuropæiske lande, og dels fra ambassadørtiden i Wien 1954–64. Endelig forsøger forfatteren i et langt, bredt anlagt afsluttende kapitel at redegøre for den sovjetisk-kinesiske konflikts udvikling til i dag.

Bogen er velskrevet, og det er både inspirerende og spændende læsning. Den giver et indblik i og en forståelse af, hvorledes diplomatiet kan fungere og arbejde, og leverer en række oplysninger, som har en vis værdi og interesse. Som systematisk udenrigspolitisk studie kan bogen imidlertid ikke tildeles nogen